

BIRGER JARL 800 ÅR

Birger Jarl föddes på Bjälbo i Östergötland. Hans far var stormannen Magnus Minnesköld, hans mor var Ingrid Ylva som tillhörde den sverkerska ätten. Enligt nya rön föddes Birger ca 1210, inte 1200 som man tidigare ansett.

Rekonstruktionen tillverkad av Oscar Nilsson, finns att se på Medeltidsmuseet i Stockholm.

Karriären - klokt giftermål och vunna strider.

Birger kom i tjänst hos den unge kung Erik Eriksson (läspe och halte) och fick dennes syster Ingeborg till hustru. Sitt genombrott fick han då han med kraft och grymhet krossade två uppror ledda av folkungarna, 1247 vid Sparsätra i Uppland och 1251 vid Herrevadsbro vid Kolbäcksån. Det är vid den tidpunkten Birger utses till jarl. Nederlaget vid Sparsätra skulle få vittgående följder inte bara för upplänningarna. I Skänningeannalerna, *noteringar i kloster*, läser man:

Den dagen förlorade Upplands allmoge segern och sin frihet och man pålade dem spannskatt, skeppsvist och flera andra pålagor.

Det som hände var att kungamakten omvandlade gamla åtaganden inom främst ledungen, *den gamla sjöstridskraften*, till stående skatter som alltid skulle betalas. Efter hand utvidgades detta till hela riket. Sverige hade fått ett skattesystem.

1250 dog Erik Eriksson. Till hans efterträdare som kung valdes Birgers 12 årige son Valdemar. Det var detta val folkungarna protesterade mot 1251. Det var ju inte så de tänkte sig valkungadömet. Nu blev emellertid Birger den verkliga regenten och skulle så förbli till sin död.

Birger - landsfadern

Nu var Birger så fruktad att ingen mer vågade väcka opposition mot honom. Årtionden av lugn och positiv utveckling följde, vilket medförde att Sverige efter Birger Jarl var ett helt förändrat land. Birger gynnade handelsförbindelser bl.a med de tyska städerna. Därmed kunde kronan dit exportera varor man fått in i skatt och få kontanter med vilka man kunde bygga borgar och avlöna legosoldater. Handelns utveckling medförde också att nya städer växte upp. Stockholm blev medelpunkt för handeln med Östersjöländerna.

Birger stiftade också lagar. Mest kända är de första edsöreslagarna om hemfrid, tingsfrid, kvinnofrid och kyrkofrid. Edsörelagarna skulle gälla i hela riket till skillnad från landskapslagarna. Birger lät också avskaffa den lag som tillät en skuldsatt person att ge sig till träl hos fordringsägaren.

Birger avled 1266 och gravsattes i Varnhems klosterkyrka. Graven återupptäcktes omkring 1920 i samband med renovering av kyrkan